

Phẩm Thứ Năm: XUẤT GIA CHÍNH HẠNH

*Người mới tập xuất gia
Thành tâm giữ giới cấm
Đối với Giới và Luật
Cần học nghĩa Phá, Lập
Kể khởi tâm chính cần
Xả bỏ Hoặc thô thiển
Cả thầy năm mươi bảy
Nghe kỹ, ta sẽ nói.
Ngờ là tâm chống trái
Hận là gây lỗi người
Che tội ác là Bí
Và giấu ác bày thiện
Khoa trương là Lừa dối
Siểm là hay dua nịnh
Tật là ghét đức người
Lận là sợ phải xả.
Không hổ và không thẹn
Với mình, người là Sĩ
Chẳng nhường, chẳng kính người
Lấy cơ động loạn, sân
Say là chẳng kể người
Phóng dật chẳng tu thiện
Mạn gồm có bảy loại
Nay ta sẽ lược nói.
Nếu người khởi phân biệt
Từ thấp xuống thấp nữa
Từ thấp bằng và hơn
Nói Hoặc này là Mạn
Người kém chỉ biết mình
Nhưng chẳng bằng người khác
Đây gọi là hạ Mạn
Do tự hạ thấp mình.
Hạ căn khởi tự cao
Cho mình bằng người hơn
Hoặc này gọi cao mạn
Do tự cao bằng hơn
Hạ căn tự cho mình*

Hơn hẳn người hơn kia
Đây gọi là Quá mạn
Như nhọt ung làm mủ
Năm loại đều chấp ám
Tự tính “không”, không người
Do si nên chấp ngã
Đây gọi là Ngã mạn.
Thật chuta chứng Thánh đạo
Nhưng cho mình đã chứng
Và vì tu thiên chấp
Đây là tăng thượng mạn
Nếu người do làm ác
Rồi cho mình hơn hết
Lại bác đức người khác
Đây gọi là Tà mạn
Ta nay không cần nữa
Hoặc hay hạ thấp mình
Đây cũng là Hạ mạn
Duyên tự thể mà khởi
Cầu lợi dưỡng, tiếng khen
Nên chế phục sáu căn.
Che giấu tâm tham dục
Đây gọi là cống cao
Vì muốn được lợi dưỡng
Nên khéo nói với người
Hoặc này duyên thế pháp
Gọi là lời cảm tạ
Muốn được của cải người
Nên khen vật này đẹp.
Đây gọi là Hiện tướng
Thường bày tự tâm mình
Vì muốn được chỗ cầu
Trước mắt chẳng chê người
Đây gọi là chê trách
Thường bắt người theo mình
Do ham muốn cầu lợi
Hoặc đề cao người khác.
Đây là lợi cầu lợi

Cả năm thuộc Tà mạng
Nếu luôn tìm lỗi người
Học thuộc lâu đủ loại
Đây gọi là âm hiểm
Tâm hận từ đây sinh
Hoảng sợ không an ổn
Do vô tri và bệnh.
Thô kệch thì đầy dẫy
Phỉ báng và biếng trễ
Ý nhiễm tham sân si
Gọi là chủng chủng tướng
Không quán như hiện tại
Gọi là chẳng tư duy
Biếng nhác việc đáng làm
Gọi là không cung kính.
Không tôn trọng thầy tổ
Gọi là không tôn trọng
Trong tâm thì khởi dục
Bên ngoài thì chấp chặt
Dục kiên cố phát sinh
Nặng nhất là chấp khắp
Tham muốn của về mình
Không thấy đủ là Tham
Mê đắm vật người khác
Đây là Bất đẳng dục
Cảnh ô trược, nữ nhân
Muốn lòng tham phi pháp
Không đức, bảo có đức
Đây gọi là Ác dục
Thường cầu lừa biết đủ
Đây gọi là Đại dục.
Muốn người biết tài mình
Đây gọi là Thúc dục
Chịu khổ chẳng an ổn
Đây gọi là Bất nhẫn
Với việc chánh, thầy tổ
Tà hạnh là không quý
Như pháp khéo giảng dạy

*Khinh mạn là nạn ngữ.
Mê đắm những người thân
Suy nghĩ là Thân giác.
Do muốn được nơi chốn
Suy nghĩ là Thổ giác
Chẳng nghĩ chết, hoảng sợ
Gọi là Bất tử giác
Do công đức chân thật
Muốn người tôn trong mình.
Nghĩ muốn người ta biết
Gọi là Thuận giác giác
Do tâm yêu và ghét
Nghĩ lợi mình hại người
Theo mình và người khác
Đây là Hại tha giác
Lo nghĩ tâm nhiễm ô
Không nương là: Bất an.
Thân trầm gọi là Cực
Trì hoãn là biếng trễ
Do theo tâm Hoặc trên,
Thân cúi luôn là Tần
Thân loạn không kiêng ăn
Đây gọi là Thực túy (say ăn)
Thân tâm rất hao gầy
Đây gọi là Hạ liệt.
Tham ái năm thứ trần
Đây gọi là Dục lạc
Làm tổn hại lòng người
Từ chín nhân duyên sinh
Lúc nào cùng nghi nan
Đây gọi là Sân hận
Do thân tâm nặng nề
Chẳng làm việc là Nhược.
Tâm mê gọi là Thùy
Thân tâm động là Động
Hối hận với việc ác
Sau Ưu là Tiêu nhiên
Với Tam Bảo, Tứ đế*

Do dự gọi là Nghi
Nếu Bồ tát xuất gia
Phải lìa tướng thô này.
Hay tránh được xấu ấy
Đức đối trị dễ sinh
Các công đức ở đây
Bồ tát nên tu tập
Bố thí, giới, nhẫn nhục
Là Cần, Định, Tuệ, Bi
Xả vật mình là Thí
Làm lợi người là Giới.
Thoát khỏi sân là Nhẫn
Nhiếp thiện là Tinh tiến
Tâm vắng lặng là Định
Tỏ thật nghĩa là Trí
Với tất cả chúng sinh
Thường làm lợi là Bi
Thí sinh giàu, giới vui
Nhẫn ái siêng mãnh liệt
Định tĩnh, trí giải thoát
Bi sinh tất cả lợi
Thành tựu bảy pháp này
Đều đến được cứu cánh
Cảnh giới trí khó nghĩ
Khiến đến được quả Phật
Như ở trong Tiểu thừa
Nói quả vị Thanh văn
Trong Đại thừa cũng vậy
Nói mười Địa Bồ tát.
Sơ địa là Hoan Hỷ
Trong đây hỷ rất hiếm.
Do diệt sạch ba kiết
Và sinh trong nhà Phật
Do quả báo địa này
Hiện đời tu Bố thí
Trong trăm thế giới Phật
Được tự tại chẳng động
Các châu như Diêm phù

Làm Đại Chuyển Luân Vương.
Trong thế gian thường chuyển
Bảo Luân và Pháp Luân
Hai là Địa Vô Cấu
Các nghiệp thân, miệng, ý
Mười nghiệp đều thanh tịnh
Tự tính được tự tại
Do quả báo địa này
Hiện tiền giữ giới cấm.
Trong ngàn thế giới Phật
Được tự tại chẳng động
Tiên, người, trời, Đế Thích
Thường trừ ái dục trời
Thiên ma và ngoại đạo
Đều chẳng thể nào động
Ba là Địa Minh Điểm
Tuệ lạng sinh quang minh.
Do Định và Thần thông
Nên dục, sân Hoặc diệt
Do quả báo địa này
Hiện đời tu Nhẫn nhục
Trong muôn thế giới Phật
Được tự tại chẳng động
Làm Dạ Ma, Thiên Đế
Diệt tập khí, thân kiến.
Tất cả tà sư chấp
Hay phá khuông chính giáo
Bốn là Địa Thiêu Nhiên
Ánh sáng trí phát sinh
Quả báo địa này do
Hiện đời tu Tinh tiến
Thường tu tập Đạo phẩm
Vì diệt Hoặc sinh cõi
Đâu Suất, Đà Thiên Chủ
Trừ kiến giới ngoại đạo
Do được sinh tự tại
Trong cõi Phật mười phương
Đến đi không chướng ngại

Còn lại giống Địa trước
Năm là Địa Nan Thắng
Ma, Nhị thừa chẳng bằng
Nghĩa nhiệm màu Thánh Đế
Đều chứng đắc, thấy rõ.
Quả báo địa này do
Hiện đời tu Thiên định
Làm Hóa lạc Thiên chủ
Hồi nhị thừa hướng Đại
Sáu là Địa Hiện Tiên
Chính hướng đến pháp Phật
Do thường tu Định, Tuệ
Chứng đắc diệt viên mãn.
Quả báo Địa này do
Hiện đời tu Trí tuệ
Tha Hóa Tự Tại Thiên
Thường dạy Chân, Tục đế
Bảy là Địa Viễn Hành
Viễn hành thường tương tục
Trong đó niệm niệm chứng
Không sinh và không diệt.
Quả báo địa này do
Trí phương tiện hiện tiền
Được làm Đại Phạm vương
Thường thông Đệ nhất nghĩa
Chứng thắng trí phương tiện
Sáu độ không gián đoạn
Làm bậc thầy cao nhất
Của Ba thừa, thế tục.
Tám là Địa Bất Động
Do không lìa Chân quán
Không phân biệt, khó bàn
Không cảnh thân, miệng ý
Quả báo địa này do
Hiện đời thường nguyện độ
Thắng Biến Quang Phạm Chủ
Tự tại trong cõi tịnh.
Nhị thừa không sánh kịp

Với Chân, Tục, Nhất nghĩa
Tu cả động và tĩnh
Thường lợi mình, lợi người
Chín là địa Thiên Tuệ
Ngôi Thái tử Pháp Vương
Trong đó Trí tối thắng
Do thông đạt bốn Biện.
Quả báo địa này do
Lực độ thường hiện tiền
Làm Phạm Vương Biến Tịnh
Biện tài khó sánh kịp
Mười là Địa Pháp Vân
Thường mưa nước chính pháp
Ánh sáng làm nước rưới
Nhập ngôi Quán Đảnh Phật.
Quả báo địa này do
Trí độ thường hiện tiền
Làm Phạm Vương Tịnh Cư
Thiên chủ Đại Tự Tại
Cảnh trí tuệ khó suy
Bí mật tàng chư Phật
Được đầy đủ tự tại
Đời sau bậc Bồ Xứ.
Như vậy địa Bồ tát
Tôi đã nói đủ mười
Phật địa khác Bồ tát
Đức thù thắng, khó lường
Địa này chỉ lược nói
Có mười lực tương ứng
Mỗi một lực ở đây
Như hư không, khó lường.
Như vậy có thể nói
Vô lượng đức của Phật
Như hư không mười phương
Cùng đất, nước, gió, lửa
Vô lượng đức của Phật
Người khác rất khó tin
Nếu chẳng thấy nhân này

*Khó lường quả như vậy.
Nhân và quả ở đây
Hiện tiền cúng dường Phật
Ngày đêm đủ sáu thời
Tụng mười hai bài kệ
Chư Phật, Pháp và Tăng
Tất cả các Bồ tát
Tôi đành lễ quy y
Cùng chiêm ngưỡng, cung kính.
Tôi lìa tất cả ác
Thâu giữ hết thủy thiện
Các hạnh lành chúng sinh
Tùy hỷ và làm theo
Đầu mặt lạy chư Phật
Chấp tay thỉnh trụ thế
Xin Phật chuyển pháp luân
Đến tận đời sinh tử.
Đức ta từ hạnh này
Đã làm và chưa làm
Nhân đây mong chúng sinh
Đều phát tâm Bồ đề
Vượt tất cả chướng nạn
Thành tựu căn vô cấu
Và đủ cả Tịnh mạng
Mong việc tự tại kia.
Tất cả đều vô biên
Chẳng khác bàn tay báu
Tận cùng đời vị lai
Mong chúng sinh như vậy
Nguyện hết thủy người nữ
Đều thành bậc trượng phu
Trong bất cứ lúc nào
Cũng được thông minh, đủ.
Uy đức hình dạng đẹp
Tướng tốt, người ưa nhìn
Không bệnh, đầy sức lực
Nguyện họ được sống lâu
Vượt ra các khổ, sợ*

Cùng quy y Tam Bảo
Dùng phương tiện thiện xảo
Làm pháp khí pháp Phật
Từ bi, vui, hỷ xả
Thường ở trong Tứ Phạm
Thí, giới, nhẫn, tinh tiến
Định, trí mà trang nghiêm.
Đầy đủ hạnh Phước, Tuệ
Tướng tốt, phóng quang minh
Mong họ khó suy lường
Hành mười Địa vô ngại
Tương ứng với đức này
Đức còn lại trang nghiêm.
Giải thoát mọi tội lỗi
Nguyện ta thương chúng sinh.
Viên mãn tất cả thiện
Những gì chúng sinh vui
Trừ các khổ cho người
Nguyện ta thường như vậy
Nếu người có sợ hãi
Dù lúc nào, ở đâu
Do chỉ nghĩ tên ta
Nên thoát tất cả khổ.
Kính tin ta và sôn
Nếu thấy và nhớ nghĩ
Cho đến nghe tên ta
Mong họ chứng Bồ đề
Nguyện ta được Năm thông
Thường ở trong mọi đời
Ta mong thường xuất thế
Giúp chúng sinh an vui.
Nếu họ muốn làm ác
Trong tất cả thế giới
Nguyện dứt hết ác ấy
Khiến họ đều tu thiện
Như đất, nước, gió, lửa
Thuốc cỏ và cây rừng
Nếu họ muốn thụ dụng

Ta xin tự nhận chịu.
Những gì họ ưa thích
Như ý được sống lâu
Nguyện ta nhớ chúng sinh
Hơn vạn lần nhớ mình
Mong điều ác họ làm
Ta xin chịu quả báo
Những việc thiện của ta
Hãy để họ hưởng quả.
Một người chưa giải thoát
Còn sanh trong các đường
Ta mong sinh thay họ
Không thủ Bồ đề trước
Hay tu hành như vậy
Thì phước đức tạo ra
Trong hằng sa thế giới
Chẳng thể nào lường được
Phật, Thế Tôn tự nói
Nhân khó lường như vậy
Cõi chúng sinh vô lượng
Mong lợi ích cũng thế
Ta lược nói pháp này
Khiến làm người, mình lợi
Mong ông yêu pháp này
Như yêu mến thân mình
Nếu người yêu pháp này
Là thật yêu thân mình.
Nếu ghét điều mình ưa
Ghét đó nhờ pháp thành
Nên thờ pháp như thân
Trọng hành như trọng pháp
Như làm việc có tuệ
Như việc tuệ có trí
Thuận tịnh có trí tuệ
Khiến người giảng chính lý.
Do khởi ác nghi người
Người này hại việc mình
Nếu là Thiện tri thức

Ông cần phải thân gần
Biết đủ, Từ bi, giới
Trí tuệ luôn diệt ác
Nếu bạn tốt dạy ông
Ông cung kính làm theo.
Đức trong, ngoài thù thắng
Ông tất đến thắng xứ
Thật nguyện, nói hòa nhã
Tánh vui chẳng thể động
Việc thật tăng dua nịnh
Mong ông tự đổi thay
Đã bỏ, đừng hối tiếc
Như lửa tâm tắt lịm.
Không lười biếng, trạo cử
Không cống cao, bất hòa
Mong sáng sạch như trăng
Rực rỡ như mặt trời
Sâu xa như biển cả
Vững chắc như núi cao
Xa lìa tất cả quả
Dùng muôn đức nghiêm thân.
Chúng sinh được thọ dụng
Nhất thiết trí của ông
Ta chẳng những vì vua
Nói những pháp lành ấy
Mà còn vì mọi người
Muốn tất cả lợi ích
Đại vương chính luận này
Ông ngày ngày nghe kỹ.
Vì để mình và người
Được Bồ đề vô thượng
Giữ giới, kính trọng thượng,
Nhẫn nhục không ganh ghét
Biết đủ, không tham, tiếc
Cứu giúp, việc khó, nạn
Người thường làm thiện, ác
Thâu giữ và chế phục.
Hộ trì chính pháp Phật
Cầu Bồ đề nên hành.